

Ino. no. 24.384

BIBLIOTECA
DOCUMENTARA
ORAȘUL PIATRA NEAMȚ

Nu se împru-
mută acasă.

Cotizațiile, abonamentele și orice cereri relative la expediție precum și chestiunile privitoare la redacție, se trimit pe numele casierului GH. NICOLAU directorul școlii de băieți No. 3 Piatra-N., actualmintre revisur școlar al jud. Neamț.

ABONAMENT : Profesorii învățătorii institutorii din alte județe precum și persoanele care nu-s în corpul didactic, vor plăti ca abonament 5 lei pe an.

Abonamentul se va plăti înainte

„PROPĂȘIREA”

REVISTA SOCIETĂȚII CORPULUI DIDACTIC

DIN

Județul Neamțu

APARE ODATA PE LUNA

Anul V — Piatra N. — 15 Septembrie 1900 — No. I.

Către Cititori,

«Propășirea» revista societății corpului didactic din județul Neamțu, la 31 August 1900 a împlinit 4 ani de viață.

Membrii societății, întruniți în conferințele generale din Aprilie a. c. vedând, că revista a fost primită de un mare număr de membri ai învățămîntului de toate gradele; luând cunoscință de la comitet de numeroase scrisori de la persoane a le căror merite pedagogice sunt recunoscute, din cari s'au vădut cât de bine a fost și este apreciată și primită, observând că

s'au abonat și multe persoane, cari nu-s în corpul didactic; cu mulțumire sufletescă s'au încredințat că și «*Propășirea*» a fost considerată între factorii puternici cari lucrează la îndrumarea pe calea reală a progresului școlii.

Incurajați de acestea, au decis următoarele :

I). Revista «*Propășirea*» va apărea și în anul al V-lea care se începe de la 1 Septembrie 1900.

II). Art. 4 din procesul verbal No. 2 publicat în revista No. 1 an II, se modifică ast-fel.

Toți membrii societății vor plăti o cotisație anuală :

a). *Institutorii* 8 lei.

b). *Învățătorii* 5 lei.

c) *Profesorii, institutorii, învățătorii din alte județe, precum și persoanele cari nu-s în corpul didactic, vor plăti ca abonament 5 lei pe an.*

III) *Toți membrii corpului didactic din județul Neamțu sunt de drept colaboratori ai revistei societății lor.*

IV). Toți abonații și orî care altă persoană competentă: profesori de orî ce grad, medici, autori, etc. cari vor bine-voi a ni da concursul lor, pot scrie la revistă. Articolele, ce vor trimite, vor fi scrise citet și numai pe câte o față.

În revistă se vor publica: lecții practice, ca îndrumări sau în extenso; schițe de planuri pentru textul de pregătirea lecțiilor, articole și traduceri din pedagogie, psihologie, știință, medicină populară,

literatură, istoriore morale pentru copii, informațiuni școlare, etc.

V). Comitetul de redacție și administrație se compune din membrii corpului didactic al orașului Piatra, cari colaborează și vor colabora la revistă.

VI). Casier rămâne tot DI. G. Nicolau, institutor definitiv și Directorul școlii de băieți No. 3 din Piatra, în prezent *revisor școlar al jud. Neamțu*.

Cu ocasiunea venirii D-lui C. C. Arion Ministru Instrucțiunii publice și al Cultelor, prin județul Némțu, când a vizitat școla primară rurală mixtă «Arhimandritul Kiriac Nicolau» la 6 August a. e., în biblioteca acelei școli, vedend și colecția revistei «*Propășirea*» a observat sumarul mai multor numere și a luat cu D-sa broșura No. 10, 11, 12 an IV; incurajându-ne la lucru tot înainte pe calea apucată.

D-lu I. Calinderu Administratorul general al domeniului Coronei, iarăși a bine-voit a ni oferi prețiosul D-sale concurs; trimițendu-ne Cel I-iu pentru anul al V-lea și costul a două abonamente pentru două școli, făgăduindu-ne, că va abona tote școlile de pe Domeniul Coronei la revista «*Propășirea*». Pentru care comitetul îi aduce vii mulțumiri.

COMITETUL,

Congresul Corpului Didactic

Un distins institutor din Piatra N., Dl. Gh. Nicolau, revisor școlar, me întreba într'una din ședințele congresului didactic, ținut în primele zile ale lui Iulie a. c. cum și cât a influențat convocarea actualului congres, alegerea făcută la cel de la Piatra Nâmțu? Uitasem de această alegere și întrebarea D-lui Nicolau mi-a făcut efectul unei ușore muștrări a unuia din acei cari ne-au făcut onorea a ne alege în comitet, cu însărcinarea *de a căuta să dăm o nouă organizare congreselor didactice.*

D-l Nicolau părea că socotește actualul congres, ca opera noastră, a comitetului ales la Piatra N. — În adevăr, toate aparențele făceau să credă că, *congresul organizat de societatea institutorilor din București* este convocat de noi, aleșii de la Piatra Nâmțu; și este necesar pentru ușurarea noastră de a mărturisi în public nesuccesul nostru; voiă arăta însă și truda ce ne-am dat pentru a îndeplini *sarcina cu care am fost onorați.* Nereușita nu-î totdeauna o culpă.

Profit dar de întrebarea D-lui Nicolau, pentru a-mi îndeplini o datorie către cei ce mi-au făcut onorea a me alege la Piatra N., — chiar în lipsa mea de la congres, ca vice președinte al comitetului, în fruntea căruia sta harnicul și veneratul dascăl, D-l V. A. Ureche.

Forțe puțin cunosc încercările noastre, și mulți pot socoti: or ca și D-l Nicolau, că ultimul congres este opera noastră, ceea ce ar fi o onoare nemeritată, sau că noi n'am dat nici o atenție alegerii noastre și că n'am fi lucrat nimic.

În adevăr, puțini, foarte puțini cunosc toate încercările noastre, toate greutățile ce am întâmpinat și înfățișat cum am ajuns la trista necesitate de a renunța la o însărcinare f. onorată, dar care era dată în condiții excepțional de grele.

Să povestesc șirul faptelor. — Revoluția congresului de la Piatra-N. constată și caută a remedia un reu care rezida în lipsa de organizație a congreselor. Reul acesta s'a observat de la începutul congreselor didactice și consta în faptul, că congresiștii erau chemați și conduși de un birou cu cari ei n'aveau alte relațiuni de cit *ale poștitului cu poștitorul*.

Congresiștii n'aveau a se ocupa de personalul biroului și de aceea ce va urma după congres. Ei erau chemați numai să discute chestiunile puse și să decidă locul unde se va ține congresul viitor. Acesta era aparența; realitatea însă era că, biroul și lucrările congresului, fusese de la început alese de o societate generală a corpului didactic, în ale cărei statute se prevedea și organizarea congreselor. În scurt timp însă, societatea aceasta a rămas de fapt desființată prin desinteresarea tuturor. Iată de ce congresiștii de la Piatra N., deși au lucrat în contra statutelor societății, n'aveau alt mijloc de a eși din cercul vicios în care se învârteau congresele. Cele ce urmăză vor arăta că nu numai congresiștii de la Piatra N., dar toți erau nemulțumiți și căutau alte soluții. Astfel societatea corpului secundar înființată de curînd, se despărțea de societatea generală a corpului didactic: societatea institutorilor din capitală urmărea organizarea unor congrese didactice ale învețătorilor și institutorilor, iar profesorii universitari, cu 2—3 excepții, se desinteresau.

Acesta era starea lucrurilor când noi am primit grăua însărcinare a congresului de la Piatra N.

Eram dar în fața multor nemulțumiri, și mai ales, în opoziție cu puternicul curent de separatism, care se manifesta prin gruparea separată a institutorilor, a profesorilor secundari și a învățătorilor, mai târziu.

Chiar în simul comitetului ales la Piatra N., erau membri cari credeau că alegerea fiind contrară statutelor societății corpului didactic, noi să nu primim însărcinarea. Temându-mă ca în primele ședințe, discuția să nu fie furtunoasă, și pentru a feri de nemulțumiri pe distinsul nostru președinte, D-l V. A. Ureche, care era cu totul străin de cele petrecute la Piatra N., am luat înțelegerea cu câțiva dintre membrii comitetului și i-am convocat eu, ca vice președinte, la o întrunire pregătitoare, și profitând de amabilitatea biroului societății institutorilor, ne am întrunit la sediul acestei societăți.

După cum am prevedut, discuția a fost animată și părerile foarte diferite. Totuși, pentru a împăca extremele, am luat hotărîrea a cere să ne punem în înțelegere cu D-l Grigore Stănescu, președintele societății corp. didactic și președintele de drept al congreselor. În acest scop am fost delegat ca împreună cu D-l Teodorescu C. și Grigorescu R., să vedem pe D-l Stănescu, — ceea ce am și făcut. Resultatul a fost nul, nu atât din pricina D-lui Stănescu, cât a statutelor societății, contra cărora D-l Stănescu n'a voit să lucreze, deși societatea era de fapt desființată, și peste câte-va luni a ramas desființată și de drept, conform statutelor ei.

Acastă primă încercare făcută, am crezut că putem proceda la lucrări și de aceea, după ce am pus în curent

pe D-l Ureche de cele ce făcusem noi, D-sa a convocat comitetul și am început lucrările: adică am început discuțiile și încercările de a găsi soluția, căci în loc de a lucra, noi am reînceput neterminabila discuție a legalității alegerii de la Piatra N. Acesta era chestia prealabilă, și din nenorocire ocupa toată ședința și toate ședințele, și ne despărțeam fără o hotărâre luată. O parte din noi se descurajau, iar alții se desinteresară, și am fi renunțat toți, bucuroși, la însărcinarea primită, dacă am fi avut cui să adresăm dimisiile noastre. Adunarea suverană care dăduse hotărârea perise, dar hotărârea ei există; și noi cari moșteneam puterea ei, aveam obligațiunea de a-i da ființă. Aci era greutatea chestiei și marea noastră răspundere; de aceea, după câte-va zile iarăși luam hotărârea a ne întruni și a cerca toate mijlocele pentru a scote lucrul la capăt.

Tema noastră cea mare era, ca nu cum-va convocând noi congresul, să vie: de o parte vechiul biuroū al societății corp. didactic și în public să ne conteste dreptul de a ține congres, — să nu vie de altă parte societățile constituite ale institutorilor și ale profesorilor și, fie prin publicație, fie prin declarații făcute în congres, să ne zădărnicească lucrările noastre. Pentru cine cunoșce mobilitatea congreselor, înțelege tema noastră; de aceea pentru a evita ori ce neplăcere, s'a luat hotărârea a ruga și pe cele 2 societăți să trimetă delegați la ședințele comitetului nostru, pentru a discuta reorganizarea congreselor didactice.

La invitarea noastră, societatea profesorilor secundari a trimis 2 delegați, cari ne-au declarat f. politicoș. *că nu recunoșce autoritatea comitetului ales la Piatra N.*

iar societatea institutorilor ne-a trimis o adresă cu *acelaș cuprins*. Prin urmare, ne găsim reu față de toate societățile constituite. Descurajarea ne-a cuprins pe toți, și unii din membri nici n'au mai venit pe la comitet. Cei remași, neputând renunța la luptă, fără a încerca toate mijlocele posibile, am decis a amâna data congresului care se apropiase, până vom vedea ce putem face. În acest scop, am publicat prin ziare și reviste, că data întrunirii congresului se amână pentru serbătorile Crăciunului, și cum aveam deja câte-va luni până atunci, am mai lăsat să treacă zile și săptămâni, fără a face nimic. Însă data fixată a congresului ori cât era de depărtată, se apropia, și grija ne-a apucat iarăși. Ce să facem? Să-l convocăm și să-i prezentăm o schiță de reorganizare, a propus unul. Ba mai bine să renunțăm, au propus alții, și cum eram puțini, n'am luat nici o hotărâre; dar a rămas să ne convocăm pentru altă zi. La una din aceste întruniri am propus să renunțăm la însărcinarea noastră printr'o publicație în care să arătăm greutățile ce avem, și propunerea a fost primită de unii, ceea ce m'a determinat să prezint un concept la una din ședințele ce a urmat. Această propunere a avut șorta tuturor și a căzut, *ca să mai vedem*. Și tot așa până când, într'una din ședințe, la cari eram noi 3: Dl. V. A. Ureche, Dl. Lupu Antonescu și cu subscrisul am recunoscut imposibilitatea lucrului, și am renunțat la ori ce încercare. Aci se încheie șirul încercărilor și sfaturilor noastre, și dacă n'am luat o decisiune eroică, era că cu toții recunoștem puterea curentului de a se separa membrii învățăm. primar de cei lași. Deja prin lege se instituiseră congresele învăț. secundar. Învățătorii anunțaseră de asemenea con-

gresul lor la Ploești. În timpul acesta societatea institutorilor din capitală, stărnuia a fi recunoscută ca persoană morală, și de cameră, după ce fusese recunoscută și de senat încă din timpul liberalilor. Ca unul ce eram membrul de onoare al societății și prieten cu toți membrii comitetului, le-am dat cu dragă inimă slabul meu concurs.

În același timp pentru considerante pe care în altă parte le vom aștepta, sfătuiau pe prieteni mei, învețatorii a forma o singură societate cu institutorii, cel puțin ei să nu fie singuri.

Societatea institutorilor a fost recunoscută și când me așteptam să serbăm printr'un banchet, ca după obicei, acest succes, aud pe amicul meu Dl. D. Cecropide că-mi vorbește de congres. Ideia mi s'a părut minunată și l'am încurajat din toată inimă.

Peste câte-va zile vine iarăși la mine și-mi spune : Totul s'a hotărât pentru congres până și programa lucrărilor: rămâne să obținem de la direcția căilor ferate, bilete cu preț redus. Pe noi ne-a refuzat; de aceea te rog presintă-mă la Ministerul lucrărilor publice, și vorbește; pentru a ne acorda reducerea cerută.

N'am refuzat și cu dragă inimă am fost și la Dl. Ionel Grădișteanu, ministrul lucrărilor publice, și la direcția C. F. Cel puțin să ajutăm pe alții, dacă noi n'am putut reuși. Iată cum a eșit congresul din urmă.

Este el o urmare a hotărârei de la Pétra N. ? Și nu și da. Întru cât nu *comitetul* ales la Peatra N. este acel ce a aranjat congresul, evident că nu este urmare directă a congresului de la Peatra N. Pentru cine cunoaște însă, agitația produsă de rezoluția congresului de la Peatra N. este evidentă înruierea acelei rezoluții, care

spun lămurit: *Congreșele didactice trebuiesc alt-fel organizate, de cât fusese pînă atunci.* Acesta a fost primul congres care a îndrăsnit să afirme acest lucru și agitația la care a dat naștere a contribuit cu mult la realizarea congresului ținut la primele zile ale lunii trecute.

Mulțumind celor ce mi-au făcut onoarea să me aleagă în comitetul de la Peatra N., am creșut de a mea datorie a le da aceste lămuriri asupra activității noastre, ca și asupra nesuccesului. Și pentru a nu da loc la vr'o greșită interpretare acelor supuse aci, declar că părerea mea este ca societatea institutorilor din capitală, astăzi *Societatea învățămîntului primar din România.* a găsit adevărata soluție a congreselor.

Pentru această eu le-am dat cu totă inima, tot concursul meu.

Acosta este complet răspunsul la întrebarea ce mi-a făcut-o Dl. Gh. Nicolau.

N. ȚOSĂCESCU.

TRAIESCĂ MUNCA!

Piesă jucată de *Iuliu C. Gheorghiu, Maria Coroi și Ana Vasiliu*, elevele școlii No 1 de fete «M. Eminescu» în sara de 15 August, în folosul Societății «Propășirea» și pentru sporirea fondului comunei pentru ajutorarea copiilor saraci.

PREFAȚA

Serbările școlare și teatrele populare au început a înțelese, apreciate și gustate și la noi. Valoia lor e-

ducativă e de netăgăduit, ea e cu atât mai mare și mai de preț cu cât în ocazii de bine faceri miclele producțiuni pentru care copiii muncesc învățând, le dă ocazia de a vedea și a se convinge, că nu numai cel ce are bani poate veni în ajutorul seminilor seî și acesta e punctul de plecare al inițiativii particulare, de care la noi se simte așa de mare lipsă.

Acastă inițiativa, în alte țări a ajuns la rezultate mărețe; la noi abia e în față: să'i urăm creștere și dezvoltare grabnică și solidă; iar noi, dascălii, să'i întindem brațele, ca unui copil voinic, merit a ridica mari poveri din spinarea statului și a aduce mari servicii societății și țerii.

De și se găsească pe ici-cole condeie — adese ori purtate de mână colegiale, din neorocire — caue din porniri cu totul nedăscălesci se furisază de la redacții pentru a ne arunca câte un epitet, ca cel de «plihțisitori» bună oră; totuși asemîni însinuării, mai jöse de cât cea de pe urmă treptă a scării pe care se intră în școlă, nu ne tremură mâna nouă, istor deprinși a lucra pentru școlă și copii. Cine ne găsește de reî să facă ceva mai bun, cine găsește greșeli, să le critice, ca valoră literară sau educativă și noi vom lua act de semnalările criticii imparțiale; atacurile însă — sau mai bine dis bârfelile — transmise pe sub ascuns, fie prin intermediul ignoranților vre unui corespondent, fie tupilate sub un pseudonim, nu le băgăm în samă, tacsându-le de uneltiri josnice și lașe, note caracteristice ale acelor ömeni, cari nefind în stare a produce ceva, privesc cu o rinjire plină de pismă și ură munca celor cari se devotază unei cauze umanitare.

Prin mica piesă «*Trăiescă Munca*» am urmărit următoarele puncte cu scop educativ:

I). Deprinderea copilului de a contribui, în limita puterii lui, la binele altora.

II). Am căutat să fac pe copil să simtă ca dasca-

lul *il iubesc* — de și câte odată e aspru — și chiar în viața lui particulară, dascalul consciincios, e preocupat de sorta copilului și mijlocele de a-i îmbunătăți starea; căci «*dascălul nu se face numai de pe catedră*»

III). Am făcut reclama persoanelor cu dare de mână, pe a căror ajutor se pune mare nădejde, arătând pe cei cari s'au aratat mai generoși pentru a-i face cunoscuți copiilor ca bine făcătorii lor.

IV). Am combătut educația greșită și tendința spre streinism—franțuzismul cu deosebire—care ne face a roși până și de limba părinților noștri.

Am ridiculizat deosebirea de clasă socială.

V). Am combătut tendința spre funcționarism, rana cea mai grozavă a societății noastre, indemnând spre munca câmpului, meșteșug și munca casnică.

VI). Ca parte distractivă și comică, am adus scena de certă între bunică și nepoată și justele aprecieri a țaranului român relativ la unele târgovețe de ale noastre, crescute în lăcș și lene.

VII). Și fiind că *fete* erau personajele, am căutat să le insuflu desprețul de ale lumii și dragul muncii, să le arăt că nu numai prin funcțiune se poate câștiga. Le-am aratat că femeia e datoră să câștige pentru a avea dreptul să consume și acesta se poate realiza cu prisosință în cercul restrins al vieții casnice, atunci când femeia n'are nevoie a sta numai cu mâna în pungă pentru toate cele trebuitoare ei și familiei.

Dacă am isbindit sau nu cele ce-mi pusesem în minte, nu știu; doresc însă să facă și alții încercări de asemenea natură și doresc din suflet că acele încercări să-mi fie cu mult superioare, pentru a putea face scôla. Originalitatea în scrieri e mult mai grea — mai cu samă când e vorba de a scrie pentru copii — de cât cum și-o închipuiesc cei cu frase sfôrșitoare, fără înțeles și rod. Nevoia unei literaturi pentru copii se simte din ce în ce mai mult. Acei cărora nu le place încercările unora să

ieie condeiuł în mână și să facă *ceva mai bun*: iar dacă nu se simt destoinici, atunci mai bine să-și ascundă neputința sub o mult—prudență tăcere, care pentru lene și ignoranță e mult mai priitoare de cât critica mascată sub pseudonim, nota caracteristică—după cum am mai dis—a pismei și lașității.

P E R S O A N E L E :

Iulia, fată de Institutör și Institutöre.

Maria, fată de țaran.

Aneta, fată de cusătoriță.

(Pe scenă este o masă, un scaun și un coș cu flori pe masa).

Iulia. Iată-ne la 15 August! iată-ne și cu rolurile învățate! Ei! n'a fost așa de greu: ia, câte puțină dojană, puțină silință și muncă și treba s'a făcut.

Domna, după cât mi-a părut mie, e mulțamită. Ați vedat-o adi, când ne-a ascultat pentru cea din urmă oră? numai cât zimbă și se uita . . . știți: cam cu coda ochiului la noi. La urmă chear s'a dat pe față: ni-a dis: „bravo!” și parcă'i jucau ochii în lacrimi de bucurie și plăcere. Hm!! (clătină din cap) știu eu că ne iubesc, dar nu vrea să ne deie nas. Așas's profesorii!!

Tata și mama, or fi fiind și ei câte odată aspri la școlă, dar acasă numai ce'i aud: începe întâiü tata; ba că Iliuță e sarac și are să-l pună pe lista pentru haine, ba că lui bietul Marin îi trebuesc cărți, ba că Stefauncă a Ilenii e sărguitor și talentat și ar fi pacat dacă n'ar capata vre un ajutor ca să învețe mai departe.

Pe urmă începe mama: că Saftica Mariucăi vine tare de departe și îngheță sarmanica până la școlă: ori căineză pe Smărăndița și Soltana, care ar ieși fete foarte bune dacă n'ar avea nisce parinți rei și căduți în beție. Apoi dice că'i de neaparată trebuință, că după ce se vor regula cantinele să se facă și o casă pentru creșterea copiilor din popor.

(Va urma)

ONORAT AUDITOR (1)

În fața acestui monument, cu fețele senine, cu inima bătînd puternic, pare că nu ne mai sîturăm de a-l privi, căci el este scump odor al nostru, el ne amintește parte din trecutul măreț al nîmului, el ne arată cîtă iubire de țară și nîm avîu strămoșii noștri, el ne servește de pildă să fim și noi tot astfel fala și gloria urmașilor.

Multe sărbători avem noi Români, dar una din cele mai mari e și sărbătorea de azi, sărbătorea gloriei trecutului românesc!

Fie-care dintre noi să mîndrește mult cu numele de Român și acesta cu drept cuvînt căci atît ea nîm cît și ea trecut strămoșesc suntem măreți.

Ori cît ar suferi un Român, ori cît ar fi de chinuit, ori-ce nevoi l-ar apăsa — din_sîul nu 'și renegă numele, nu 'și părăsește țara moștenită din nîm în nîm de la moși—strămoși—în ea trăește și mîre fericit și liniștit pe scumpul ei pămînt.

Mulți dintre noi știam că la *Resboeni* e cel mai însemnat loc în istoria țerei noastre — dar și mulți nu știau. Și pentru ca ori-ce muritor să potă fi ademenit de a ști, de a cunoște ce s'a întîmplat odată pe aceste locuri, harnicii și inimoși ofițeri ai Regim. 15 *Resboeni*, acum 4 ani, după multe jertfe au reușit ca să se așeze acest măreț monument — unde -- și mic și mare — și bogat și sărac -- și Român și strein -- și prieten și dușman să'l vadă — să fie atras de a afla *de ce stă aci acest odor? ce s'a întîmplat cîndea pe aceste locuri?*

Onore și laude în de ajuns se cuvine D-lor ofițeri inițiatori ai rîdicării acestui monument!

Și noi de la mic pînă la mare, cu bucurie am venit ca să auzim vorbindu-se aci multe lucruri frumoase și

(1) Cuvîntare rostită la 26 Iulie 1900 în fața monumentului istoric de la «Resboeni», cu ocasiunea serbării a 4-a a înălțării lui.

folosinere din trecutul nostru istoric — ba ce-i mai mult, spune-vom și altora ce frumos a fost azi aci și cât mândru trebuie să fie ori cine de a vedea acest simbol de marire.

Cu cât vom veni mai mulți aci în fie-care an — cu atât vom da dovezi că ne iubim țara și nēm̃ul cu trecutul lor cu tot

Și acel vultur par'că ne zice: *veniți toți pe aceste locuri sfinte pentru voi; luați învătămintele din Japtele străbunilor — și aci învățați a vă iubi patria și nēm̃ul vostru — nu mai mult, dar cel puțin ca și strămoșii voștri.*

Mai fie care din noi știm că, pe aci — acum 424 ani, Ștefan Vodă cel Mare și Sfânt a avut o luptă ne mai pomenit de sângeroasă, cu păgîni — cu orda Turcească.

Înainte de a arăta împrejurările în care s'a dat această luptă, vă rog să am parte de cuvînt a arăta pe scurt — ce fel de om a fost Ștefan Vodă — ce fire avea el? Ștefan Voda se trăgea dintr'o veche familie Domnescă. Nu se știe anume anul când dînsul s'a născut, dar se crede ca la urcarea-i pe tronul moldovei avea 25 ani.

Era mic la statură — dar voinic; — isteț peste samă și avea un curaj ne mai pomenit.

Nu putea sta locului un moment — ci în tot deauna căta să facă ceva trebă.

Încă de tînr dădea semne că va fi ne obosit — că va fi bun ostaș.

Înima îi era de inger și iubea mult dreptatea

Supunere, ori-cui, n'a voit să știe ce'i — și nici c'a putut să'l supue nimeni — nici pe el, dar nici țara lui.

Îndată după suirea lui pe tron, cu spada în mîna, cu credința în D-zeu și cu iubirea de nēm̃ și țară în inimă — și — a pus în gînd să facă minuni de vitejie — să arăte vecinilor și mai apoi lumii întregi cine sunt urmașii lui Traian.

Și în adevăr că timp de 19 ani a dus vestea despre el și Moldovan pînă la marginile lumii.

Cu un an înainte de a fi lupta de aci, Ștefan Vodă, la Racova lângă Vaslui a zdrobit întreaga armată a lui Mohamed al II, spaima Europei — și tot acolo a vîrit groza și descurajarea în armata Turcească.

Îndată după această luptă mare, Ștefan Vodă știind că Turcii iarăși vor mai cerca să intre în țară — caută să-și facă prieteni pe vecini — și chiar pe alte nemuri mai depărtate, pentru ca la caz de nevoie să aibă unde găsi un sprijin cât de mic.

Ștefan vodă n'avea gând să ceară de la vecini alt ajutor de cât mai ales bani ca să aibă cu ce ținea cheltuielile luptelor cu Turcii.

Toți vecinii trimiseră scrisori de laude lui Ștefan, dar atîta tot — și-l îndemneau a lupta înainte în cantra păgânilor — apărând ast-fel de primejdie toate nemişcările creștine.

Cu puțină armată — și aceea obosită de lupte, fără bani de ajuns — părăsit de toți — ast-fel se afla Ștefan — în ajunul luptei de la *Rosboeni*.

Sultanul Mohamed ca să-și răsbune pe Ștefan pentru înfrîngerea suferită de armata turcească la Racova și pricepând că Ștefan e prea meșter în război — se hotărî se vină singur în fruntea unei armate de 180 mii soldați ca să ștergă pe Ștefan, poporul și țara lui de pe fața pămîntului.

Audind Ștefan Vodă că Turcii vin spre Dunăre, le eși înainte cu 10 mii ostași spre a-i opri să nu intre în țară. Tot odată se primește veste că Tătarii au intrat în Moldova și frații noștri *Munteni* veniau să ajute păgânilor a bate pe Ștefan și ai robi țărișora.

Parte din ostașii lui aflînd că Tătarii au intrat în țară — cerură voe de la Ștefan ca să le dea drumul pe acasă -- să-și scape avutul — femeile și copiii lor din ghiarele streinilor, Ștefan — de și cu greu — le dădu drumul la puțin pentru 2 săptămîni.

În așa încurcături se găsea Ștefan în ajunul luptei ce s'a dat aci. Și de unde toți îl credeau ca pierdut în

fața acestui mare pericol — el se hotărî să se lupte cu toții până la ultima picătură de singe.

Se retrase din fața Turcilor spre a'î putea vîrî în locuri ascunse și ne umblate — și apoi la timp potrivit — să le dea bătae ca și cu un an înainte.

El puse de se dete foc orașelor și satelor din drumul Turcilor pentru ca astfel dinșii să nu găsiască hrană nici pentru ei nici pentru cai; iar el se retrase în aceste locuri — și într'o poiană ce era în pădurea de aci, făcînd șanțuri adînci — și pînănd copaci tăeți — se închise cu puțina lui armata ca într'o cetate.

După cîte-va zile de căutare — Turcii aflînd unde e Ștefan — se apropie — lupta începe cu furie nebună din amîndouă părțile — în cît văile frumoase de aci carî altă dată răsunați de duiosul buciun de la stîna, acum răsunați de bubuitul tunurilor.

Mohamed vîdînd că Turcii îî slăbesc, pornește el în fruntea armatei — cînd lupta ajunge corp la corp, și atîtea viteji au căzut, atîta singe s'a vîrsat în cît părăiașul din vale era roș

Moldoveniî obosiți de a tăea atîta mulțime de Turci — Ștefan se hotărî și peste noapte părăsi pădurea, iar de aci fugi la mama sa care trăia la cetatea Nîmțului (1) rupt de oboselă și plin de rani — unde voia să caute adăpost spre a'și odihni obositul sîu corp.

Mama lui — s'a făcut că nu'l cunoște și i-a spus aceste frumoase cuvinte:

„Ștefan e departe, brațul sîu în lupte miî de morți împarte.

„Eu sunt a sa mamă, el e fiul meu;

„De ești tu acela, nu'ți sunt mamă eu.

„Du-te la bătae, pentru țuă mori,

„Și-ți va fi mormintul coronat cu flori!“

(1). Legenda spune că Ștefan s'a dus la cetatea Nîmțului și apoi la Sîbrastrul Daniil; dar istoriceste vorbind el s'a dus la Sîneatin în Polonia. Veđi istoria de A. D. Xenopol Tom. IV pag. 73

Incurajat de mama sa. se duse la Silastru Daniil, cerându-i sfat că, *ce să facă? Să închine țara Turcilor ori nu.*

Incurajat și de acest călugăr — Ștefan se întorce, strânge ărnată cum și cât a putut — se ia în una Turcilor cari erau slăbiți de fome și de ciomă. îi hărtuește până la Dunăre — unde mulți periră în valuri la trecerea dincolo.

În această infricoșată luptă — au luat parte chiar și femeile — pentru ea în unire cu bărbații lor — să și apere copilășii, țara, limba și religia — spre a nu fi pângărite de ordia Turcească.

Astfel era de viteză Româncea de acum 400 ani!

Mintea omenescă nu poate pricepe cum era posibil să lupte în această bătălie, un Moldovan cu 15—18 Turci.

În cât — dacă la început Ștefan a fost învins de mulțimea Turcilor — nu e lucru de mirat: — dar de mirat e -- cum n'au fost striviți cu totul — cum de nu i-au șters Turcii de pe fața pământului.

Și nici acesta nu-î de mirat — căci iată ce poate face omul cu iubire de țară, nem și limbă!

Ștefan cel mare în timpul lungii sale domnii, dacă a știut să și apere țara, nici vorbă că. cu totă vrednicia lui cea fără samăn. nimic poate n'ar fi făcut fără credința în D-zeu.

Dovadă că Ștefan a fost mult credincios — sunt cele 44 biserici zidite de el. din care multe s'au stricat de timp — dar dintre acele rămase e și aceea ce o putem privi și care stă pe locul unde au fost îngropate oșele acelor ce-au perit pentru țară.

Din cele spuse pe scurt — se vede dar că. cu drept cuvânt i s'a dat numele de *mare*.

Și cu atât a fost *mai mare* Ștefan Vodă — cu cât fiind Domn într-o țară mică și cu o mână de omeni — a ținut pept, 47 ani, dușmanilor. a fost zid de apărare țerei. nemului său, și tuturor creștinilor. De aceea l-a plins

tot poporul la mârtea lui — căci dînsul pe lângă *mare ostar*, a fost și bun cărmuitor.

Pentru noi — Ștefan Vodă sfînt să fie!

Și dacă astăzi — sub Domnia înțeleptului și gioriosului Rege Carol I am ajuns a fi cu țara neatîrnată — însemneză că sămînta vitejilor de la Răsboeni — n'a perit în fiii României — și nici că va peri vr'o dată.

Trăiască — și vie fie amintirea trecutului strămoșesc, iubirea de țară și nēm!

Trăiască Augustul și vrednicul urmaș al lui Ștefan, M. S. Regele Carol I. cu întreaga familie!

Trăiască România cu fiii și armata ei! și Demnă și măreță pildă fie fapta ofițerilor Regimentului 15 Răsboeni de a glorifica prin semne vizibile trecutul nostru strămoșesc!

1900 Iulie 22.

Clinești

T. V. Ungureanu

Alexandru Odobescu. 1834—1895.

Ca să putem înțelege mai bine activitatea literară, și mai ales pedagogică, a lui Odobescu, să facem o scurtă ochire asupra chipului cum era organizat învățămîntul nostru primar înaintea lui.

Știm cu toții starea de plîns în care se aflau țerile române, la sfîrșitul epocii fanarioților. Astăzi încă, ne resimțim de urmele nenorocite ce vi le au lăsat acești părașiți Greci. Ei au corupt pînă și măruntaele țerii — După cum se exprimă un strein ce ne visitase pe acea epocă, — au înjosit obiceiurile naționale și strîct moravurile țerii. O viață nouă călăuzită de un formalism înjositor, înlocuise viața demnă și simplă de mai înainte

Limba grecescă, vorbită de acești paraziți, începe a se impune între cei ce luau parte la cârma statului. și așa, ea ajunsese, în scurtă vreme, să fie limba oficială a țării.

Domni — pleava decădută a tot ce era mai josnic și mai imoral în Fanar, introduce în puținele școli ce erau, limba greacă, aducând și dascăli greci.

Sistemul învățămîntului grecesc era foarte rău: după o învățătură de 10—14 ani, în care timp se predau multe obiecte și limbi străine — toate însă în limba greacă modernă tinerii nu se alegeau cu nimic temeinic, cu o sporă de cultură; singurul rezultat ce dădeau școlile, era sporirea celor ce vorbeau grecește, și împuținarea celor ce șciau românește.

Cu începerea veacului 19, — odată cu schimbarea socială politică a țării — se luminează puțin câte puțin, și orizontul nostru cultural. — Minți inteligente, pricepuți dascăli, înființază cu multe greutateți câte-va școli mai înalte — În 1816, Gh. Lazăr — acest Comenius al Românilor — deschide un colegiu la Sf. Sava; opera lui se continuă cu mult zel, de Petre Poenaru și mai ales de Eliade Rădulescu. Tot pe acea vreme un nou lucefăr al culturii române, Asachi, înființază la Iași, cea I școală de inginerie. În curînd avem Seminarul de la Socola și școla preparatorie „Vasile Lupu“, reorganizate de mitropolitul Veniamin.

După „Unire“ (1859), învățămîntul merge cu pași repezi către propășire, în 64 se votează „Legea învățămîntului primar“, prin care școlile devin publice, și ale statului.

Ministru al învățămîntului public și al cultelor pe acea vreme era Odobescu. — Ministru pedagog —: Odobescu a lucrat mult pentru școla primară.

Înainte de a-și cunoște activitatea, să facem cunoștință cu viața sa.

Născut în București, la 23 Iunie 1834, fiul generalului I. Odobescu, a studiat acasă și apoi la Sf. Sava. La

1851 s'a dus la Paris, unde a obținut titlul de bacalariat și a terminat facultatea de litere.

Fiind încă în străinătate publică în diferite reviste din țară câte-va articole, într'un timp în care mișcarea literară era foarte slabă în Muntenia (1851).

În Moldova însă, Alexandri întemeie „România literară“ care. — după expresiunea D lui Ureche — a dat semnalul unei mari campanii în contra stricării limbii române sub pretext de a o asemăna din ce în ce mai mult, limbii latine. Aci credu că este locul său, Odobescu, care a studiat cu o deosebită dragoste și cu o mare stăruință producerile poporului, și care a știut să se pătrunză de spiritul acestor produceri. În cât, însu-și Alexandri, a dis cu admirație despre dînsul că „Cuvintele populare îi vin sub condei fără să le caute“

Întors în țară, Odobescu deveni un Colaborator asiduū al revistei lui Alexandri și în acelaș timp se hotări a servi statului, ocupând diferite funcțiuni, intrând într'un moment în magistratură, ca procuror la „Curtea de Apel“ din Bucureșe, iar după aceea fu numit membru în Comisiunea documentală. Când se uniră ministerele fu numit director al ministerului instrucțiunei, iar la 1863 ministru al cultelor și instrucțiunei publice.

În timpul acesta, se ocupa și cu știința și literatura, făcea cercetări arhiologice prin țară, publică diferite articole asupra Văcăreșilor asupra poesiei populare, fundă „Revista română“ împreună cu G. Oretianu, Aurelian ș. a. În această revistă, Odobescu a dat un loc de frunte folkloristicii naționale, a deprîns pe Români să iubească pe bărbații mari ai națiunei, și a deșteptat interes pentru monumentele trecutului.

Pe când era ministru, s'a agitat foarte mult chestiunea monastirilor închinatē. Cuza și Cogălniceanu voiaū o secularizare deplină, adică averea monastirilor să între în averea generală a statului, cum s'a și făcut mai târziu, nu fără prejudiciū pentru cultura națională. — Odobescu vrea de asemenea să se ia averea din mîna călu-

gărilor greci, dar să se ție seamă de scopul donatorilor. Deosebindu-se în păreri de colegii săi, a cercat să convingă opiniunea publică despre adevărul diselor sale. și pentru acest scop, a tipărit sub pseudonimul „Agaton Otmenedec“ o lucrare foarte importantă intitulată: *Études sur les droits et les obligations des monastères roumains dédiés aux Saint-Lieux*. Din cauză că ideea sa n'a fost primită, s'a retras din minister.

Ales membru al academiei, 1870, el află în splendore, direcțiunea latinistă, care vrea să reformeze limba, eliminând cuvintele vechi și să facă o ortografie care să oglindescă origina latină a cuvintelor.

Odobescu era contra acestui mod de a vedea, și de aceea stăruie să se revizuască dicționarul și glosarul academiei, lucrare de mare rebdare, dar greșită în concepțiunea ei. Revisuirea cerută nu s'a făcut, dar prin acest curent provocat de dinsul s'a născut ideea unui dicționar, în care să între limba poporană.

Maî târziu, pe când ministru al Cultelor era Dl. Maiorescu, Odobescu deveni profesor titular de arhiologie la catedra înființată atunci la universitatea din București.

În 76—78, incredător cu toți omenii mari de pe vremuri în puterea națiunii, el agită chestia resboiului.

În 85, plecând la Paris ca însărcinat al legațiunii române, publică monumentală lucrare „*Le trésor de Petroasa*“ — întorcându-se în București la 1887, reîncepu cursul de arhiologie, fu numit membru al consiliului permanent și apoi director al școlii normale superioare. În calitate de membru în consiliul permanent de instrucțiune, Odobescu a luat parte la toate lecțiile de probă și la conferențele critice de la școla de aplicație, de pe lângă școla normală de institutori. Aci Odobescu, *Cel mai mare duster al pedagogiei teoretice, pe care o ura din toate puterile sufletului său*, a fost câștigat și însufletit pentru practica pedagogică românească, în direcția școlii germane. El a stăruie să se înființeze ast-fel de școli de aplicație și

pe lângă școlile centrale de fete; iar mai în urmă, ca director al școlii normale superioare, mijlocul deschiderea unui gimnaziu de aplicație, pe lângă această școală. „Din însărcinare ministerială, Odobescu formulase în 1892 „Programa pentru învățământul practic de pedagogie la școlile centrale de fete“, devenind astfel înaintea de legea D-lui Tache Ionescu, *primul și eficientul organizator al școlilor de aplicație din țară.*

Olimpia Teodora.

(Va urma).

DIN GEOMETRIE

SCHIȚE DE PLANURI DE LECȚIUNI

(Clasa IV primară urbană).

Ca îndrumare la câte-va din cele mai însemnate noțiuni pregătitoare pentru aflarea suprafeții cercului, a corpurilor cu baze circulare, și a volumului acelor corpuri.

I. *Subiectul de ascultat:* Circumferință, cerc, diametru, rază.

II. „ „ *predat:* Lungimea circumf., a diametrului și **valoarea lui Pi**.

Mijloce de intuiție: Funduri rotunde: de carton, de lemn, de diferite mărimi; roțițe, monede, etc. o vergea dreaptă, bucăți de sfîră și ceră de uns marginile rotunde ale cercurilor și sfîră ca să nu lunece, și 2 echere.

A. *Intuirea:* prin măsurare în natură.

a). *Lungimea Circumferință (*)*

I.

Se ia un fund, se pune un punct pe marginea rotundă (circumferința) a lui și alt punct pe o suprafață

(*) Se transformă în lecțiune prin întrebări.

plană, ca vergeaua, masa etc. — Se aședă fundul său cercul vertical cu punctul de pe circumferința lui pe punctul de pe suprafața plană. Se învîrtește fundul până ce punctul de pe margena lui întălnesc suprafața plană și acolo însemnăm iarăși un punct. Pe suprafața plană punem o vergea sau sfără cu un capăt la un punct, și o aședem până la cel-alt punct îndreptul căruia o tăem — (Un elev va mai face o dată acesta). — Acea vergea sau sfără care e lungă cât distanță între cele două puncte de pe plan, arată lungimea circumferinței aceluia fund (cerc). — Dacă distanța pe plan între cele 2 puncte am măsurat-o cu sfăra, o aședăm și împrejurul fundului, spre verificarea lungimeii circumferinței aceluia fund.

b). Lungimea diametrului.

Tot ael fund, îl aședem vertical pe o suprafață plană, între 2 echere; însemnăm pe margena fundului, în dreptul punctelor de contact cu echeretele; tragem o linie (diametrul) pe suprafața cercului, între punctele de contact punem o sfără sau vergea cu un capăt la un punct de contact, o aședăm pe acea linie ce împarte cercul în 2 părți egale până la punctul de la celaltă margena. În dreptul căruia facem semn pe sfără și-o tăem.

(Un elev va executa încă o dată cele făcute până aci).

Acea vergea sau sfără, care e lungă cât linia dusă pe suprafața cercului între cele 2 puncte de contact cu echeretele, arată lungimea diametrului.

Acea sfără o aședam și pe suprafața plană între cele 2 echere, spre a se vedea că acea distanță e egală cu diametrul.

c). Val'rea lui Pi.

La fie ce cerc, lungimea diametrului se privesce cu unitate de măsură, proporțională cu mărimea cercului său.

Impărțim o lungime de acele care e lungă cât diametrul în 100 părți egale, însemnând bine divisiunile.

Pontru ca să aflăm de câte ori o mărime mai mică

se cuprinde în alta mai mare, șcim că trebuie să facem împărțirea.

Aședăm lungimea diametrului pe lungimea circumferinții:—se cuprinde de 3 ori cap la cap și mai rămâne nemăsurată o părticică (ceva) din lungimea circumferinții; pe acea părticică aședăm iarăși lungimea diametrului și cuprinde până la a 14-a divisiune din 100 ale întregului diametru. (Un elev repetă).

III. *Resumat.* Prio urmare, lungimea circumferinții cuprinde pe a diametrului seți de 3.14 ori — sau, lungimea diametrului se cuprinde în a circumferinții sale de 3 ori pusă întregă cap la cap și încă lungimea a 14 divisiuni din acel diametru împărțit în 100 părți egale.

Socotim toate bucățile din lungimea circumferinții — ajutate de diametru împărțit în 100 — și găsim 314 părți egale. Suma 314, o împărțim prin cele 100 părți ale diametrului și aflăm câtul 3.14 ($314 : 100 = 3.14$).

Mai luăm o sfără, lungă tot cât acel diametru, însă o împărțim numai în 7 părți egale. Punem și acest diametru tot pe lungimea acelei circumferinții și vedem că se cuprinde tot de 3 ori și rămâne iarăși o părticică, pe care aședăm iarăși lungimea aceluși diametru și cuprinde numai o parte din cele 7 părți egale ale diametrului. Deci, acea circumf. e lungă tot cât 3 diametri și $\frac{1}{7}$ din el ($3 + \frac{1}{7}$). Numărăm toate bucățile lungimeii circumferinții — sunt 22 — le împărțim prin 7 ale diametrului și căpătăm tot câtul $3 + \frac{1}{7}$. Câtul 3.14 e egal cu $3 + \frac{1}{7}$; căci fracția ordinară $\frac{1}{7}$ transformată în fracție decimală dă tot 0.14 suntim ($1 : 7 = 0.14 + 3$ întregi = 3.14).

De unde se vede, că 3.14 sau $3 + \frac{1}{7}$ este câtul sau raportul între lungimea circumferinții și a diametrului aceluși cerc.

Acest cât în geometrie se însemnă prio litera grecescă π (pi). Se va sci dar că *valórea lui Pi este 3.14 sau $3 + \frac{1}{7}$ (Pi = 3.14 sau $3 + \frac{1}{7}$).*

IV. *Aplicarea.* Fie care elev va căuta acasă câte un

fund, — va afla lungimea circumferinței, și a diametrului ei, va face împărțirea și va afla de câte ori lungimea circumferinței va cuprinde pe lungimea diametrului său.

Nota. I. — Lungimea circumferinței, a diametrului și *valoarea lui Pi*, sunt în strinsă legătură, de aceea—la întuirea în natură—s'au tratat împreună. — Pentru a se putea preda într'o oră, trebuie să avem de acasă pregătit: cercul, șfóra divizată etc.

Întuirea la școală și ocupația acasă fiind variată și plăcută, învățămîntul a fost atrăgător.

2. — Natural, că nu e nevoie de o întuire atât de amănunțită la fie-ce lecție, dar pentru unele cunoștințe, cari servesc la predarea mai multor lecțiuni, cred, că e necesar.

3. — S'a luat numai cu exemple—la întuirea în natură—pentru valoarea lui π , cu următorul scop: După ce va afla fie-care elev acasă lungimea circumferinței și a diametrului cercului său,—va face împărțirea—și vor vede la școală, că de și diferă cercul său în mărime de al altuia, au capatat tot acel-aș rezultat, vor deveni curioși și cu nerăbdare să știe care-i cauza: prin urmare vor fi atenți la predarea lecțiunilor următoare în legătură, le vor înțelege și reține bine minte. — Lecțiunile următoare vor fi mai mult ca aplicațiuni ale celor tratate, ca să scotem regulile generale pentru aflarea: *valoarea lui Pi, a lungimeii circumferinței, a diametrului și a razei, prin măsurare cu metru*

B. Întuirea cu ajutorul metrului.

II

Valoarea lui π .

I Se împrospețeză elevilor cunoștințele despre circumferință și diametru. Pe baza exercițiilor din lecția trecută, se face întrebările: Cum a măsurat acasă fie-care, lungimea erf. și a diametrului cercului său, cum a împărțit, care li e câtul? — și observăm cum a lucrat.

II **Mijloce de intuiție:** *metrul, cercul fie-cărui și cele alte din lecția trecută.*

Măsurăm cu metrul șfóra, care e cât lungimea erf. cercului adus de învățator lecția trecută --și o găsim de 0.503 m, iar pe a diametrului de 0.160 m împărțim lg. erf. prin diametru. ($0.503 : 0.160 = 3.14$ și ceva).

Luăm cercul unui elev, care are câtul mai exact—

și sub conducerea învățătorului măsoară cu metrul: unul lg. erf. (0.376 m.), — altul lg. diametrului—(0.12 m.). și altul împărțesc și iesă tot câtul 3.14. ($0.376 : 0.12 = 3.14$ și *cera*).

III. Se deduce, că cu cât un cerc 6re-care și erf. lui e mai mare, cu atât și diametrul se6 va fi mai mare — și viciversa—; de aceea de și fondurile lor nu-s egale de mari—li au iesit tot acel-aș raport 3.14, care arată, că ori-ce erf e de 3.14 ori mai lungă de cât diametrul se6.

Sc6tem regula: *3.14 este câtul sau raportul constan' (ne schimb6tor) între lungimea circumferinței ori-cărui cerc și a diametrului se6.*

Acest cât sau raport 3.14 în geometrie se însemnă cu litera Π (pi) grecesc.

Deci, *val6rea lui Pi este 3.14.*

Pentru a se ține mai bine minte, se însemnă pe scurt formula: $Pi = erf.$ sau $\left(\frac{C}{D}\right) D.$

IV. — Din cercurile lor, se mai măsoară la vre unul. Se insistă asupra regulei și formulei. până le vor ști pe derost.

Pe lecția viitoare, fie-care va măsoara cu metru lungimea erf și a diametrului cercului se6—sau a altui cerc mai mic sau mai mare— și să facă împărțirea decimală spre a afla *raportul*.

III.

Lungimea circumferinței

I Se observa lucrările de acasă. Se întrebă; cum a măsurat cu metru erf și diametrul fundului se6? ce operație a făcut? — (unul repetă măsurarea) — care a fost împărțitul? (0.376 m. sau lg erf.); — care împărțitorul? (0.12 m. sau diametrul); dar câtul? (3.14 sau Pi.) — care-i valoarea lui Pi? — ce este câtul 3.14?

Dacă împărțirea este bună, atunci să știe, că împărțitul sau erf. trebuie să fie egal cu împărțitorul sau diametrul înmulțit cu câtul 3.14 - (Proba: $0.376 = 0.12 \times 3.14$. formula erf. = $D \times Pi$

II. — Se desemnează pe tablă o circumferință. — Lungimea erf. desemnată nu se mai poate afla prin învîrtire.

În practică, lungimea erf. am aflat-o dacă am pus diametrul cap la cap de 3.14 ori — Acum măsurăm numai diametrul erf. desemnat. . . (e de 0.30 m.) — și înmulțind diametrul cu 3.14, căpătăm, lg erf fără a o mai măsura (0.942 m).

Se mai desemnează o erf care să aibă diametrul egal cu al fundului măsurat prin învîrtire de copii, acasă, ca să se vadă că rezultatul practic este egal cu cel teoretic. I se măsoră diametrul și se găsește lung de 0.12 m: pe care înmulțindul cu 3.14, se vede că se află erf lungă tot de 0.376 m. cum l-a aflat școlarii în mod practic acasă.

Se știe regula: Lungimea erf. se află, dacă înmulțim diametrul cu raportul constant 3.14.

III Mai tot-d'a-una la erf. se dă sau se poate măsura mai ușor raza; cum e la erf. ciasornicului: *mu. utarul*, schițile roților, etc.

Se știe, că două raze formeză diametrul.

Deci, când se știe raza, *pentru ce să aflăm lungimea erf. luăm de două ori raza și o înmulțim cu 3.14.*

Raportul 3.14— π —și dacă însemnăm și raza cu R , avem: diametrul egal cu $2R$. Atunci regula pentru aflarea lungimei erf., pe scurt, se cuprinde în formula: $2R \times \pi$ sau schimbând factorii $= 2\pi R$.

Din această formulă $2\pi R$ (*), în care se înțelege regula prescurtată, se vede, că e de ajuns să șcim și numai raza unei erf.; căci înlocuim literile din formulă prin valorile lor numerice și înmulțindu le, căpătăm lungimea erf. — D. E: Fie erf. de mai sus, cu diametru de 0.30 m., din cari luând pe jumătate, dă raza de 0.15 m. — avem: $2\pi R = 2 \times 3.14 \times 0.15 = 0.942$.

Din practică și de aci — din socote a teoretică — să vede. că dându-ni-se numai raza, care e jumătatea diametrului, atunci lungimea circumferinței se află, dacă punem

(*) Tipografia are lipsă de π grecesc.

raza cap la cap de 6.28 de ori pe lg. erf: sau dacă în multum rada cu 6 28. (erf. = $2\pi \times R$).

IV. Se mai dau câte un exemplu—două— de lucrat acasă.

D:E: Rota de dinapoï a unei trăsuri, are raza (o schită măsurată din șină până în mijlocul osiei) de 0.51 m. și cea de dinainte de 0.48 m.- Cu cât e mai lungă șina roței de dinapoï?

Resumatul celor 4 lecțiuni, ca aplicare a acelei I.

a). Valoarea lui Pi se află dacă împărțim circonferința prin diametrul ($Pi = cir : D$).

b). Cir. se află dacă înmulțim diametru sau 2 raze cu 3,14 ($2 R \times Pi$) ($2 Pi \times R$) sau $D \times Pi$.

c). Diametrul se află dacă împărțim erf. prin 3.14 ($2 Pi R : Pi$ sau $\frac{2 Pi R}{Pi}$)

d). Raza se află dacă împărțim erf. prin de două ori 3.14 ($2 Pi R : 2 \times Pi$) sau $\frac{2 Pi R}{2 Pi}$.

Gh. N. Nicolau

Revisor școlar al Jud. Neamțu.

O LECȚIUNE DE SCRIS-CETIT

Predarea sunetului și literei O, din cuvîntul normal OM.

Clasa I-ii rurală ($\frac{1}{2}$ ora).

1) PREPARAREA și TELUL Se ascultă în cor cîntecul țării și se corectază scrierea de acasă.

a). Intuirea și vorbirea despre om.—Venind la școală pe cine ați vădut pe drum?—(Am vădut un om).— Se arată tabloul cu om. apoi se strînge. (Gîndiți-vă și spuneti ceva despre om!).

b). Astă-dî vom învăța despre sunetul și litera O.

2). **PREDAREA** Se formeză propozițiunea : *văd un om* :

a). *Descoperirea sunetului* : Se desface propozițiunea în cuvinte și cuvintele în sunete. Cuvântul **om** îl decompunem în O M=om

De câte ori deschidem gura când dicem cuvântul **om**? (odată). Dacă dicem iar: **o . . m.** care sunet se aude întâiu? (**o**) Care al doilea? (**m**).

Câte sunete sunt în cuvântul **om**? (două) — Pe care din aceste două sunete îl cunoșceți? (**m**). Ce sunet ați spus că s'aude întâiu? — (**o**). Se provocă a-l spune cu toții în cor și apoi individual. Acum ce sunet nou mai cunoșceți?. (**o**). Cum se spune? (ușor). Cum se aude? (tare)

b). *Scrierea și arătarea literii* : Vedeti cum am să scriu litera **o** și numerați părțile! Ce am făcut întâiu? (**o** linie subțire de jos în sus aplecată spre dreapta) Dar al doilea? (un oval început de sus și îndoit spre dreapta până s'a unit tot sus) Așa dar, care poate să-mi spună din câte părți e făcută litera **o**?

Faceți pe **o** după mine, în aer. De unde plecam cu degetul întâiu? Duceți-l! — Dar al doilea? — (De sus în jos, în forma oului). Faceți-l cu toții în aer, numărând sau dicând: subțire, gros-subțire

Scöteți plăcile! (Un elev bun la tablă, arată și serie după comandă, cei-alții fac același lucru pe plăcile lor: în care timp, învățătorul îi observă pe toți și-i conduce. Această lucrare se repetă).

Cine **o** luat bine s'ema va cunoșce litera **o** din carte.

Se citește lecția de propunător de două ori, apoi **o** citesc elevii cei mai buni și apoi elevii cu toții în cor. (A nu se uita ca cetirea să se facă la comandă).

a). *Arătarea literii de tipar*. Ved că sciti litera **o** de mână vreați s'o cunoșceți și pe cea de tipar! Observați în carte! Care poate să-mi spună ce deosebire este între **o** de mână și **o** de tipar? — (N'are linia plecată, ei numai ovalul, însă mai gros).

3). **RESUMATUL**. Se formeză cuvinte cu litere mo-

bile, dacă sunt. Se citește încă odată și lecția din carte.

4) APLICARE. Scrieți această lecțiune pe plăcile voștre! Acasă s'o citiți de mai multe ori și s'o scrieți odată pe placă, ca să ved. mâine, cine va ști mai bine a citi și, a scrie mai frumos!

GH. N. NICOLAU

Revisor școlar al jud. Neamțu.

Piatra 1900 Septembrie 27.

Situația societății corpului didactic din Jud. Neamțu
 „PROPĂȘIREA” la finele lunii August 1900. ✓

L e i B.

1322	24	Venituri după jurnalul de casă compuse din:
		411 lei 04 bani soldo anului 1899-1900,
		911 lei 20 „ încasați de la 1 Aprilie a. e.
1322	24	Din care:
		406 lei 95 bani Cheltueli.
		800 lei — „ Depunerii.
		115 lei 29 „ Numerar.
1322	24	„ Total.

Casier. C. PARTENI.

Comptabil. M. Th. Pantazi.

Metodica Șc. Naturale.

(Urmare)

Caracterul distinctiv al timpului nostru consistă în rolul întins și crescând ce joacă șc. naturale. Nu numai viața noastră zilnică a fost formată după el și prosperitatea milioanelor de oameni atârând de el—dar totă teo-

ria existenței noastre, de mult a suferit influența, conștient sau inconștient, a concepțiilor generale a universului, ce știința fizică ne a impus.

Studiul se naturale a provocat o rezoluție în concepția omenescă, asupra universului și asupra ei însăși, a schimbat profund modul de a eugeta și a interpreta binele și răul.

Se naturale căutând a satisface trebuințele naturale, au găsit idei care singure poi împăca dorințele noastre spirituale.

Ele căutând a elucida legile bunului traiu, au descoperit legile purtării și au stabilit fundamentele unei morale nouă

Totuși mulți se interesează mai mult de lux de cât de confort, mai mult de eleganță, de cât de comoditate, mai mult de modul cum îl prind veșmintele, de cât de serviciile ce-i aduc. Acesta probează că utilul cedază decorativului. Actualminte ca și altă dată, știința aplicată la bunul traiu, e pusă pe al doilea p'an, după artele care fac să strălucim. In școlile greces-i se învăță cu deosebire musica, poesia, retorica și o filosofie care până la Socrat avu puțină influență asupra acțiunilor omenesci, știința aplicată la artele industriale ocupa un rang foarte inferior.

Lipsa de educație științifică a dăinuit multă vreme și pareă și adî nu e destul de desvoltată, căci vorba lui Spencer și in educație facem multe lucruri după moda dominantă. Cel puțin in învățămintul primar așa cum a fost și este educația științifică lipsește, căci a avea in programa se. naturale și a le preda după carte, nu însămnă ca am atins scopul care e știința aplicată

(Va urma)

T. C. Ionescu.

Diriginte, Școla din Tg. Pașcani.

